

EU og EØS

To sider av samme sak?

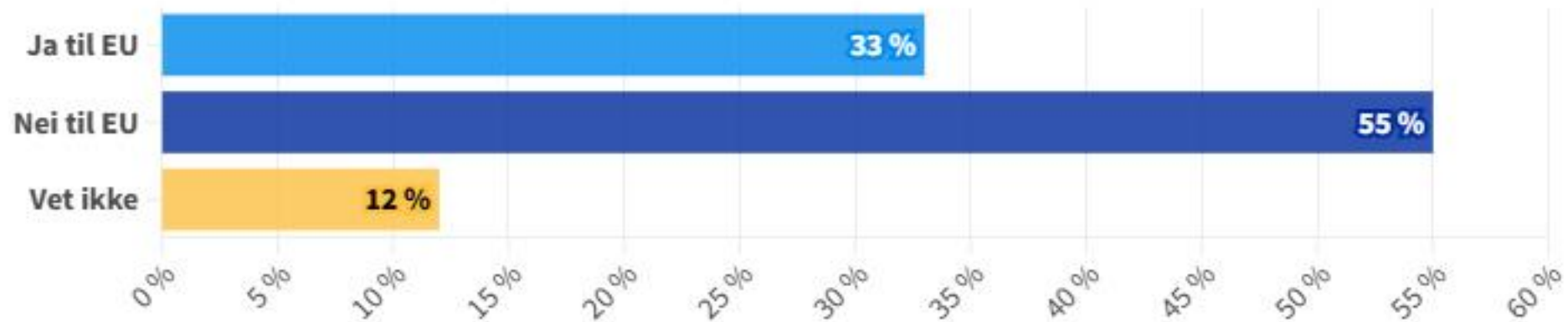
Morten Harper, jurist og utredningsleder i Nei til EU
August 2025

Det er ingen iver etter EU-medlemskap i befolkningen

(Meningsmåling publisert mandag 11. august 2025)

Dersom det var folkeavstemning om norsk medlemskap i EU i morgen – ville du stemt ja eller nei?

Aug '25

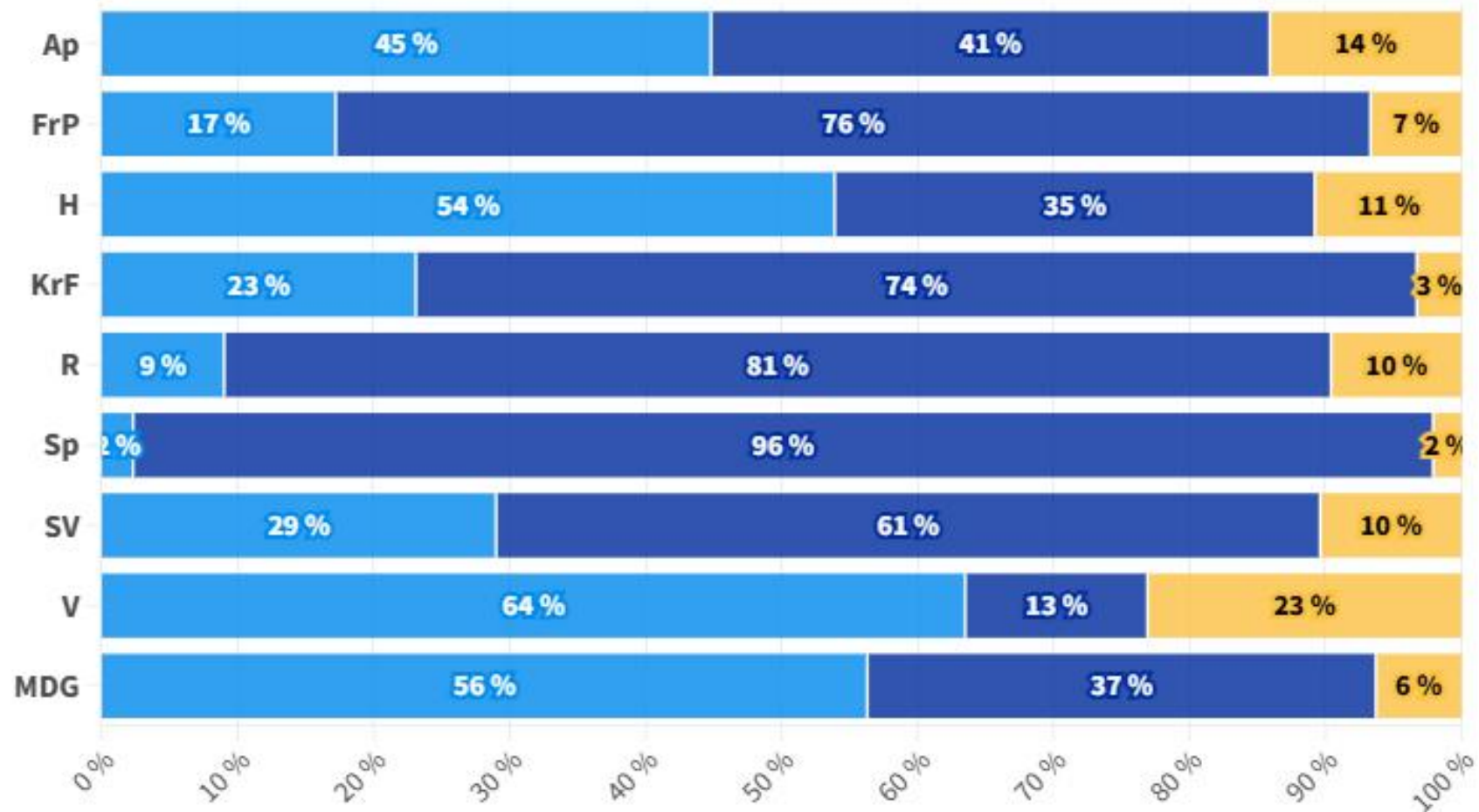
Kilde: Opinion for Altinget
Grafikk: Nora Didriksen

Opinion: Altinget

Holdning til EU-medlemskap og partipreferanse

Aug '25

Trykk for å fremheve: ■ Ja til EU ■ Nei til EU ■ Vet ikke

Kilde: Opinion for Altinget
Grafikk: Nora Didriksen

Opinion: **Altinget**

JA til folkestyre

JA til velferd

JA til sikkerhet og solidaritet

JA til en god og rettferdig
klima- og miljøpolitikk

NEI til EU-medlemskap

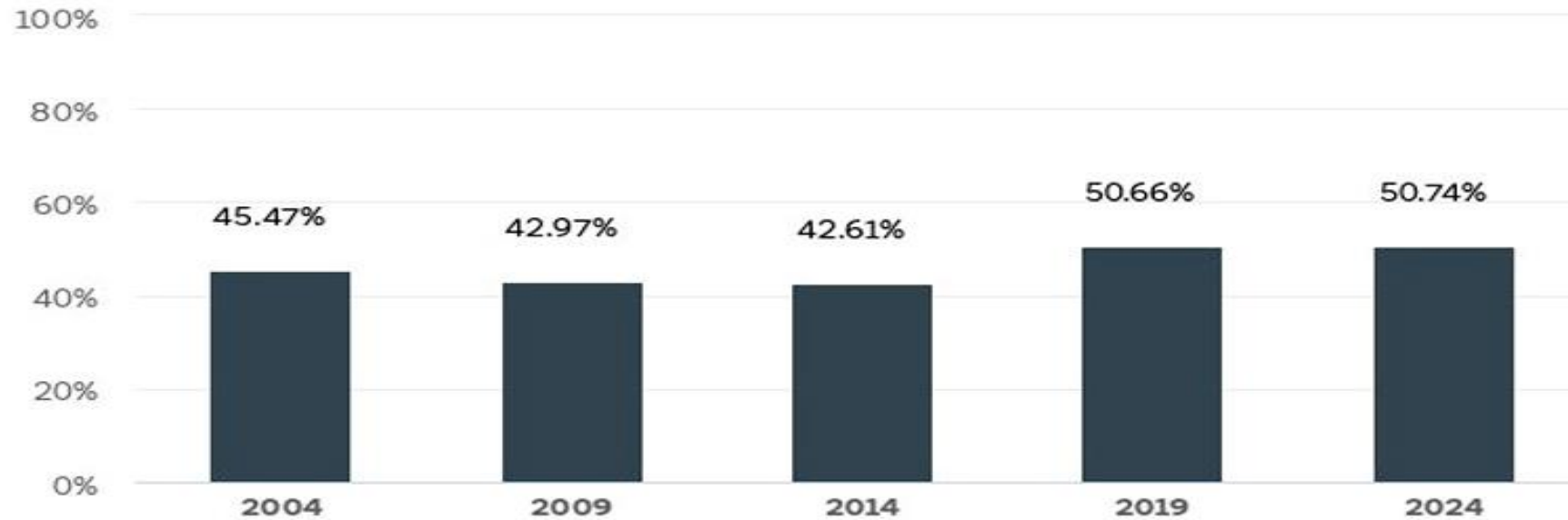
Foto: Ungdom mot EU

JA til folkestyre

Tegning: Robert Nyberg

Deltagelsen i valg til EU-parlamentet

Valgdeltagelse i norske folkeavstemninger om EU

1972: 79,2 %

1994: 89 %

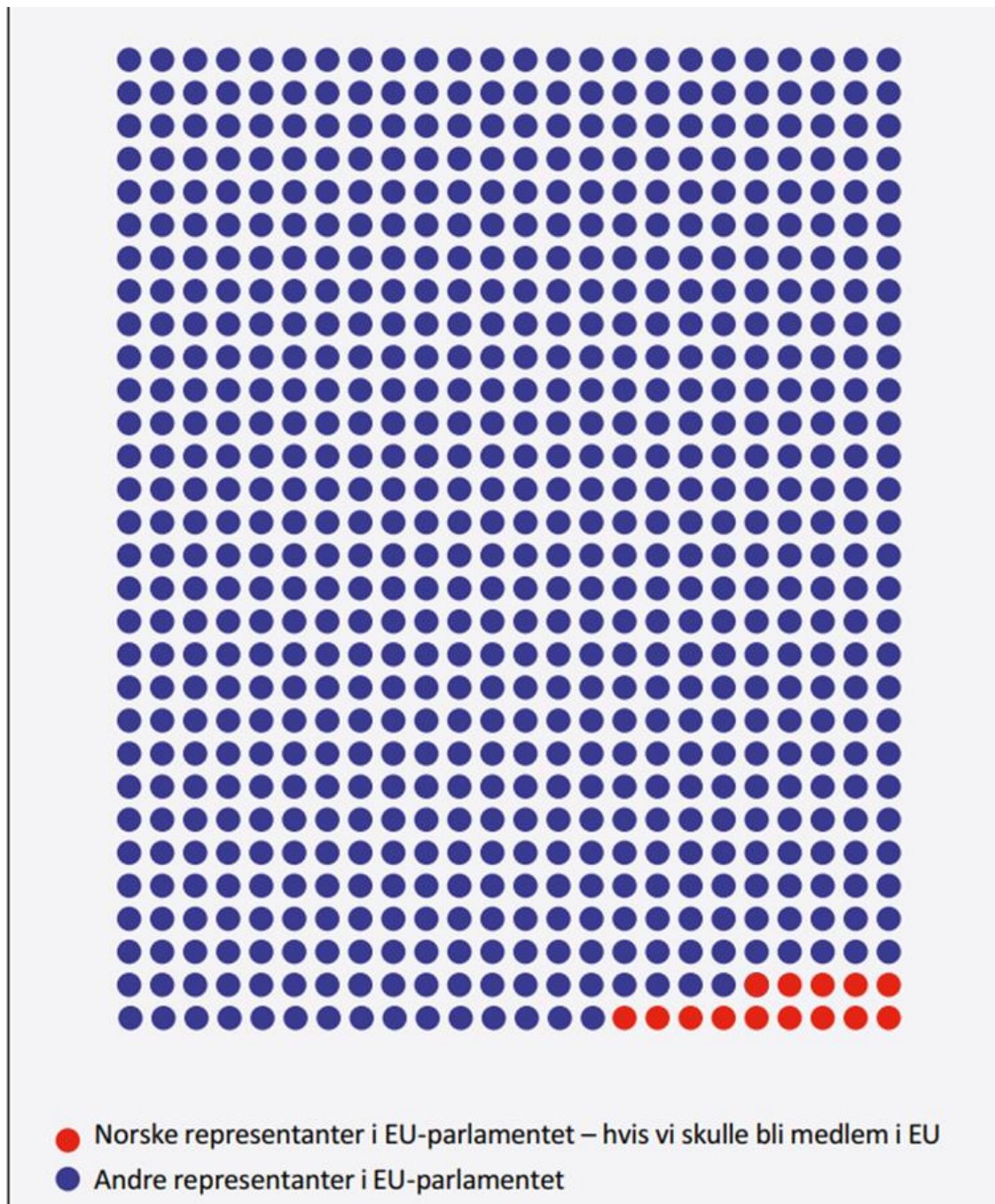

Kilder: EU-parlamentet og SSB

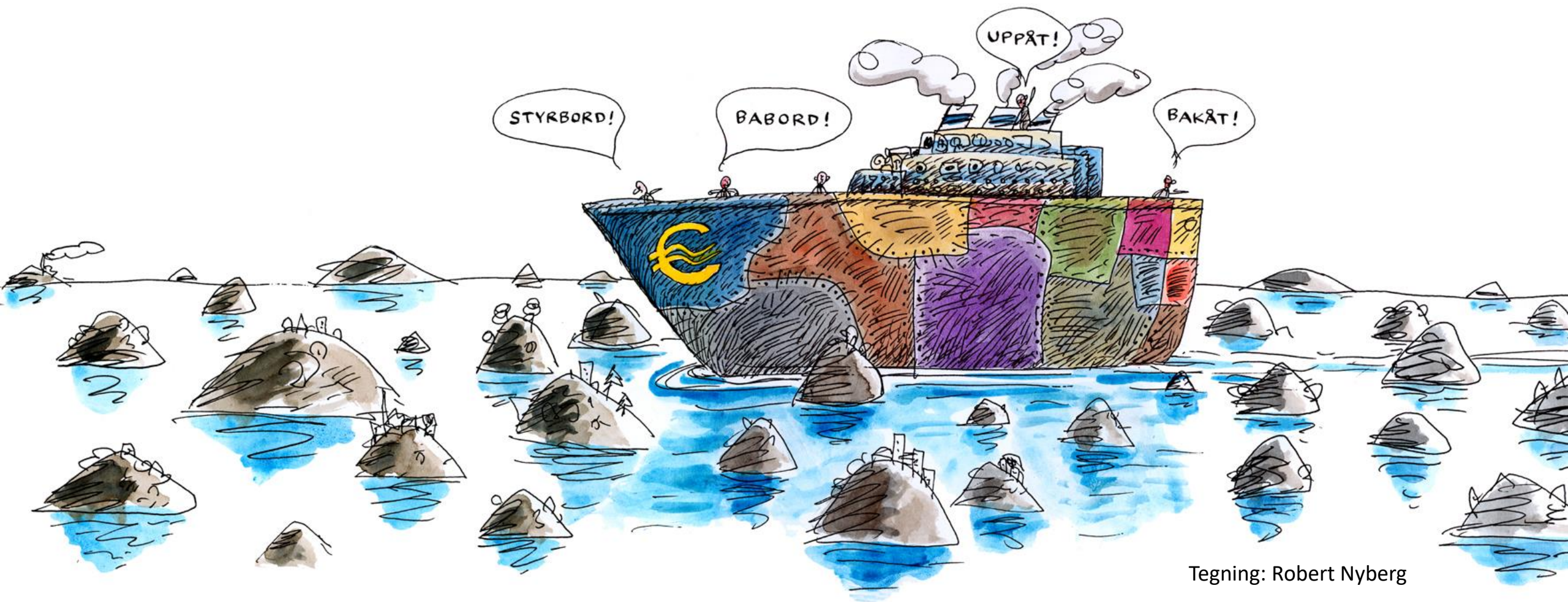
1-2 prosent

Norges stemmeandel i EUs ministerråd ville være omkring 1 prosent (basert på folketall).

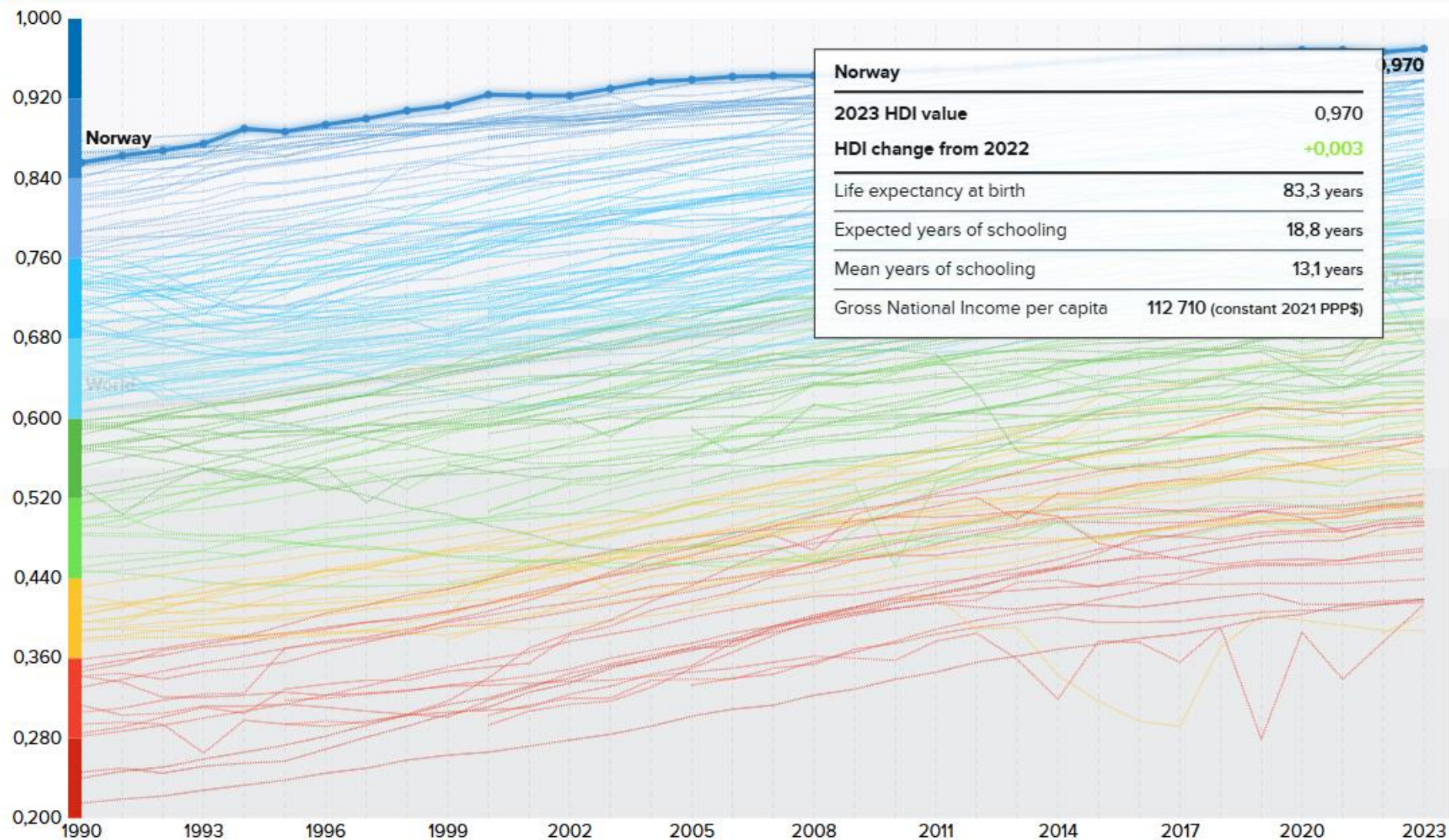
I EU-parlamentet ville Norge trolig få 14 av 720 representanter, altså under 2 prosent.

JA til velferd

Tegning: Robert Nyberg

Kilde: <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI>

GNI (current US\$) x China x United States x European Union x Search data e.g. GDP, population x

GNI (current US\$) - China, United States, European Union

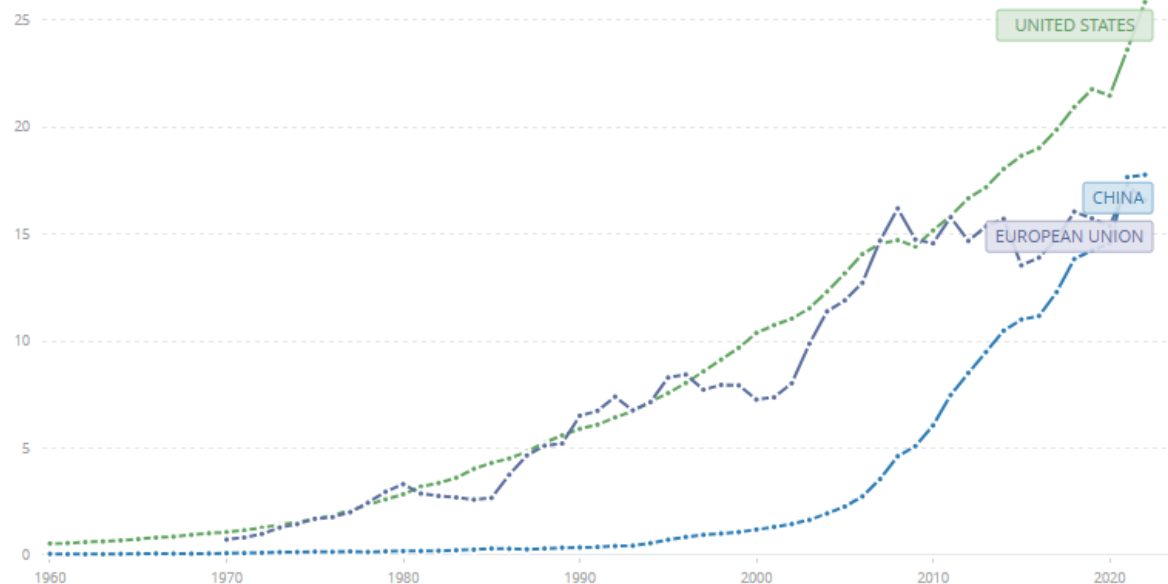
World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files.

License : CC BY-4.0

Line Bar Map

Also Show Share Details

☒ LABEL

1960 - 2022

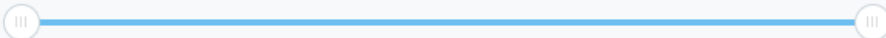

Foto: EU-kommisjonen

Sentralbanken

EUs sentralbank i Frankfurt har blitt en mektig institusjon.

Det europeiske semester

EU-landene må rapportere om stabilitets- og konvergenskravene på våren før statsbudsjettene behandles nasjonalt.

- Terminen starter i mars med at EU-toppmøtet peker ut de overordnede utfordringene og gir regjeringene "råd".
- I april skal regjeringene legge frem sine flerårige budsjettplaner og nasjonale planer for strukturpolitikken.
- Planene gjennomgås av EU-kommisjonen og finansministrene, som i juli gir utdypende synspunkter og råd til regjeringene.
- Til sist, i september-oktober, skal landene vedta sine statsbudsjett.

Arbeidsløshet

EU: 5,9 %

Eurolandene: 6,2 %

Norge: 4,3 %

Tall for april 2025 (kilde: Eurostat)

Sysselsatte (20-64 år)

EU:

Totalt: 75,8 %

Menn: 80,8 %

Kvinner: 70,8 %

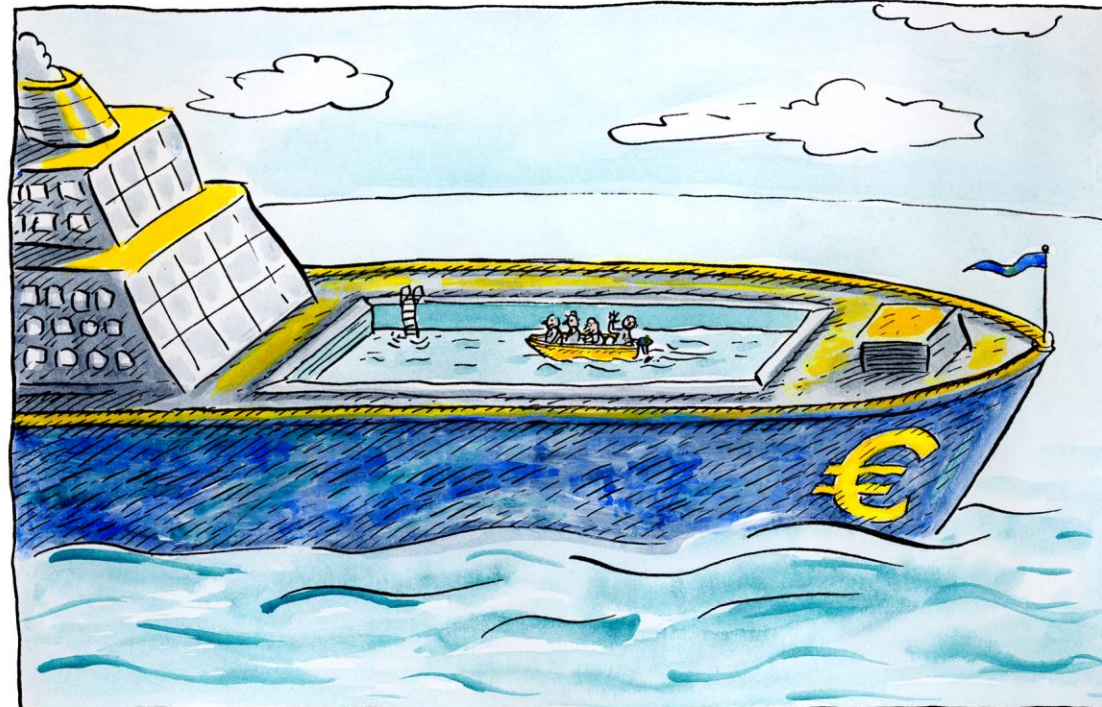
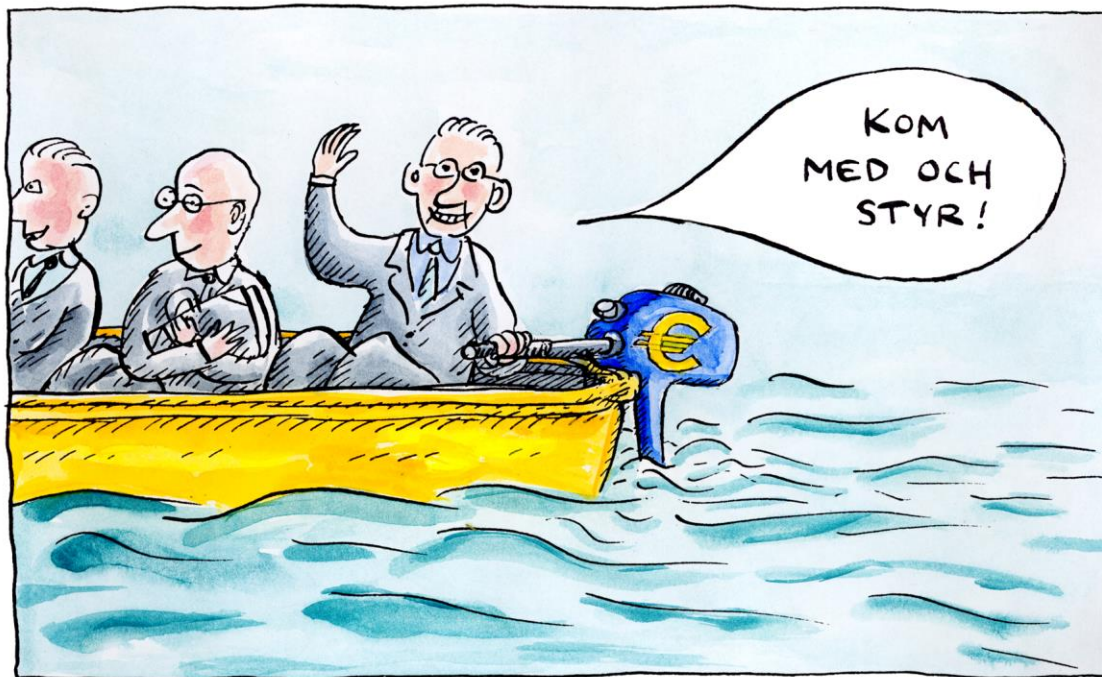
Norge:

Totalt: 80 %

Menn: 82,5 %

Kvinner: 77,4 %

Tall for 2024 (kilde: Eurostat)

– Norge står fortsatt trygt utenfor EU

– EU-medlemskap svekker folkestyret og vår egen beredskap, sier **Victoria Elisabeth Andal.**

avhengige av andre land. Vi risikerer å miste styring over vår egen matproduksjon, energipolitikk og beredskapsstrategi – fordi felleseuropeiske regler ikke alltid passer norske forhold, sier Andal, som mener denne situasjonen er et resultat av politiske valg.

– Vi har latt beredskap vike

sammenhengen, snarere har det vist seg som fordelaktig.

– Noen mener løsningen er EU-medlemskap. Mer overnasjonalt samarbeid. Men vi må ta mer ansvar for vår egen sikkerhet. Vi er allerede tett koblet til Europa. Det det står på er vilje til å gjøre nødvendige endringer for å styrke

– I 2025 tar vi fremdeles altfor mye for gitt. Strøm i kontakten. Mat i butikken. Medisiner på apoteket. Som om det bare skal fortsette å fungere. Men sannheten er at Norge er sårbart, avslutter Andal.

JA til sikkerhet og solidaritet

Standpunkt valgavis 2025

Europeisk sikkerhet er større enn EU

- Per i dag finnes det ingen omforent sikkerhetspolitisk EU-strategi, enn si noe makt å stille bak ambisjoner om europeisk uavhengighet av USA.
- Det er store indre motsetninger innad i EU basert på ulike interesser og ulik historie for Øst-Europa, Middelhavsområdet og Nord-Europa.
- Både atomvåpenlandet Storbritannia, som en viktig militær aktør, og Norge, med vår strategiske beliggenhet, er utenfor EU.
- De to EU-landene Sverige og Finland søkte umiddelbart etter den russiske invasjonen i Ukraina medlemskap i NATO. EU ga ikke den tryggheten de mente at de måtte ha.

Hovedelementene i asyl- og migrasjonspakten

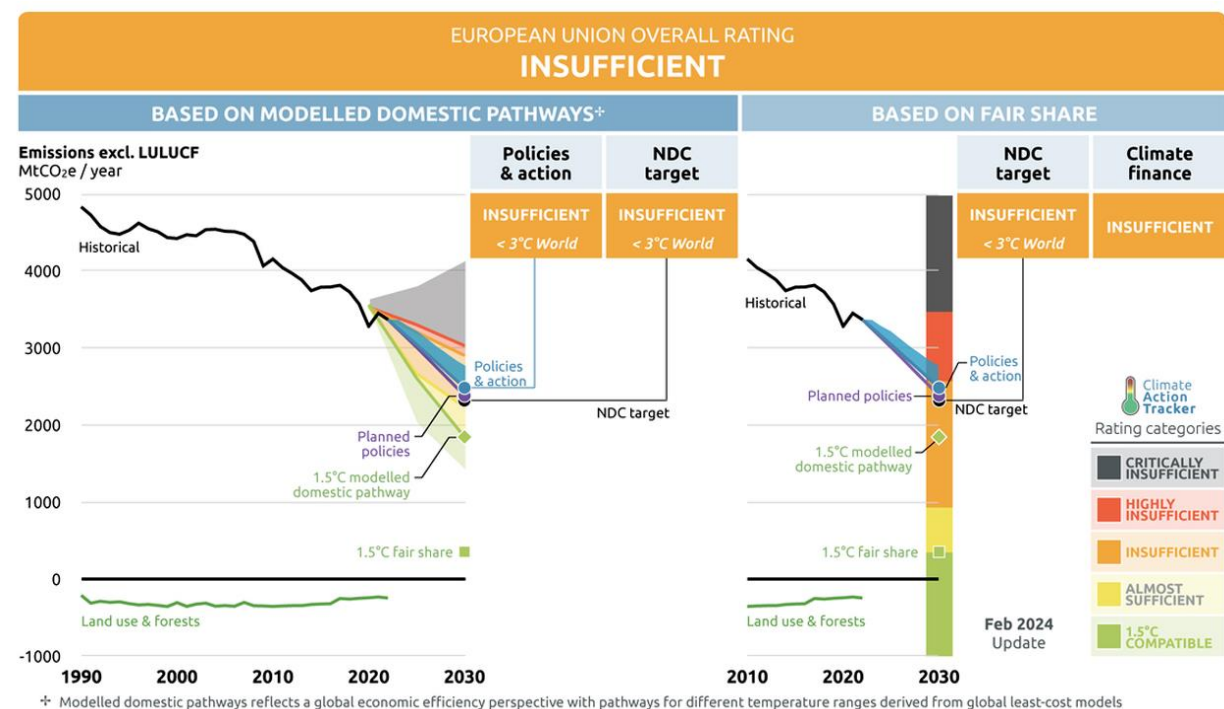
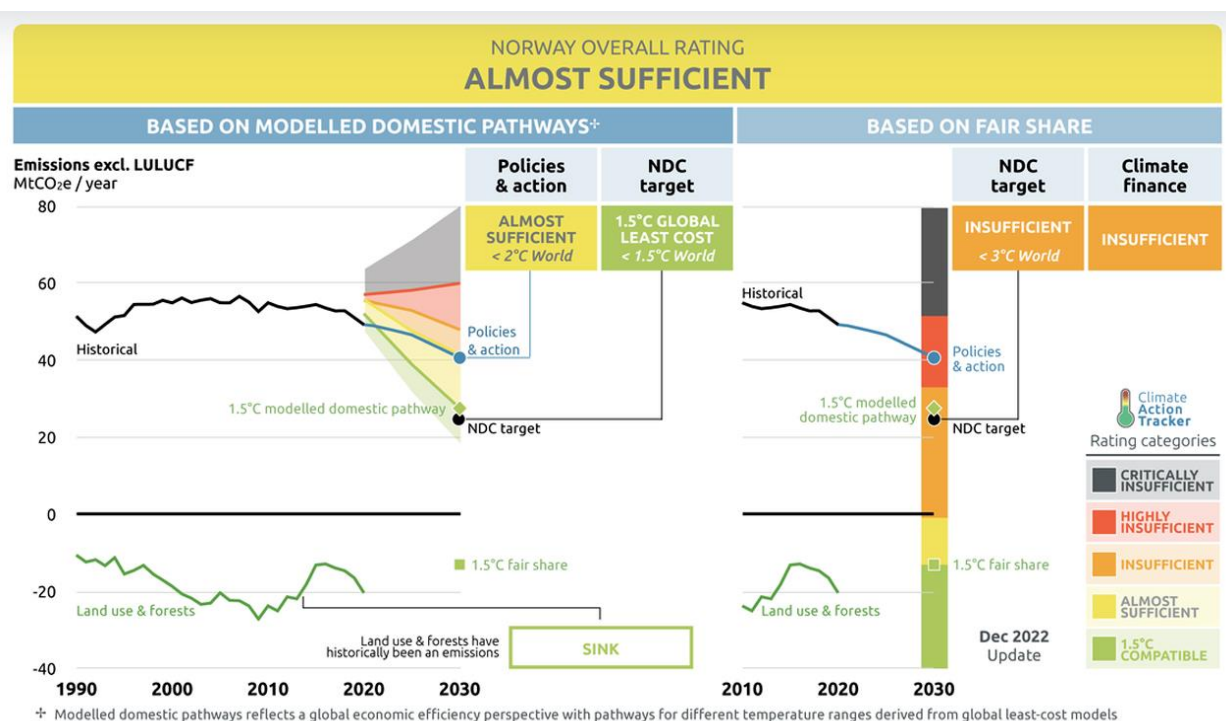
- Screeningforordningen: Forordningen gjelder undersøkelse (screening) av tredjelandborgere ved yttergrensen.
- Eurodac III-forordningen: Bestemmelser rundt prosedyren for migranter og asylsøkere, inkludert innsamling og overføring av biometriske data.
- Asylprosedyreforordningen: Effektivisering av asyl-, retur- og grenseprosedyrer.
- Asyl- og migrasjonsforordningen: Krisehåndtering og force majeure innen migrasjon og asyl.

JA til en god og rettferdig klima- og miljøpolitikk

Tegning: Jørgen Bitsch

EU har ganske ambisiøse klimamål, men har dårligere evne til gjennomføring.
Klimapolitikken i EU har blitt omstridt.

Utviklingen i utslipp og klimatiltak i Norge og EU i forhold til internasjonale forpliktelser.

Kilde: Climate Action Tracker.

Utenfor EU har Norge vært en miljøpådriver

Gjennom FN er det forhandlet omtrent 100 miljøavtaler, bl.a. om klimautslipp, avfall og naturvern. Det er liten tvil om at det er FN og Klimakonvensjonen som vil være den internasjonale rammen for klimainnsatsen.

To eksempler på stor norsk innsats:

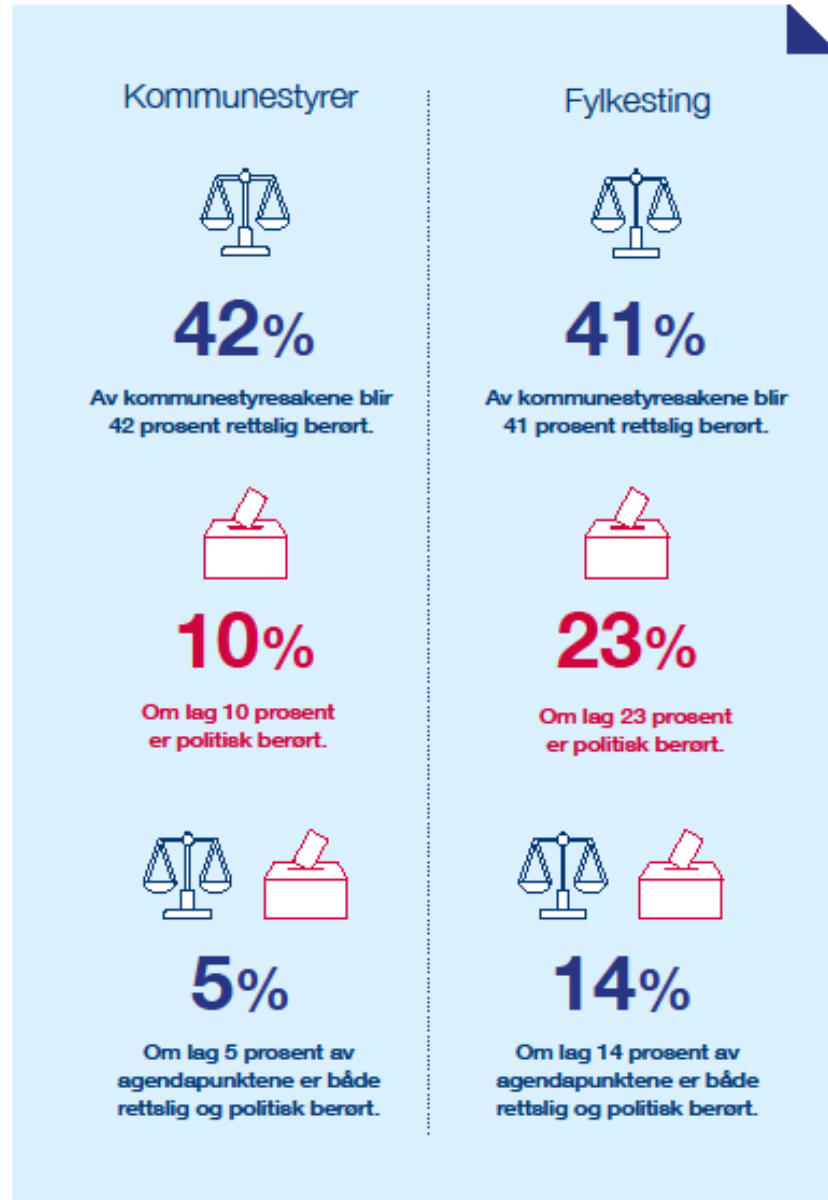
- et globalt bindende kvikksølvregime,
- arbeidet med rettigheter knyttet til bruk og mot patentering av genressurser (genrøveri).

Folkestyre og suverenitet

30 år med EØS-avtalen
Rapport fra Folkestyreutvalget

- Flere saker de siste 30 årene viser at det norske demokratiet og folkestyret er sterkt utfordret.
- Norge har innført omkring 15 000 direktiver og forordninger fra EU gjennom EØS-avtalen.
- Makt er overført til markedet, multinasjonale konserner, uavhengige forvaltningsorganer og rettslige institusjoner – i Norge og i utlandet. Norge har blitt bundet til EUs praksis gjennom unionens kommisjon, domstol og byråer, enten direkte eller via EØS-tilsynet ESA.
- Det ble ikke avholdt folkeavstemning om EØS-avtalen.
- At veto retten som er nedfelt i EØS-avtalen og handlingsrommet til å finne nasjonale tilpasninger ikke brukes, svekker det norske folkestyret.

EØS-avtalen berører mange saker i kommunestyre og fylkesting.

Kilde: «EU og norsk kommunesektor», KS.

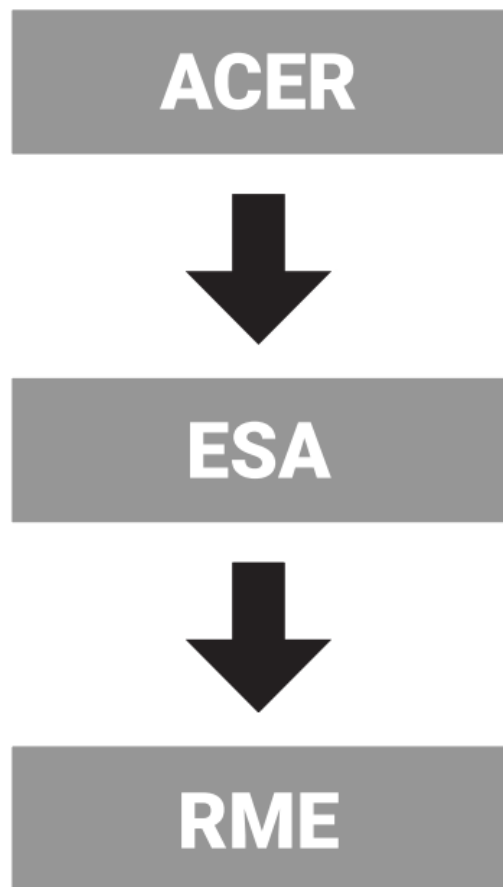
Mye av EU er utenfor EØS

- Selv om EØS-avtalen berører en rekke sektorer i det norske samfunnet, er likevel mange av politikkområdene EU befatter seg med utenfor EØS-avtalen.
- Norge kan føre en selvstendig utenriks- og sikkerhetspolitikk, med en aktiv rolle blant annet i de internasjonale klimaforhandlingene og i handelsorganisasjonen WTO.
- Utenfor EU har Norge råderett over fiskeriforvaltningen og landbrukspolitikken.
- EU-mynten euro og pengepolitikken er heller ikke omfattet av EØS. Norge kan dermed styre renten og påvirke kronekursen ut fra hensynet til stabil økonomi, velferd og sysselsetting.

**Vi sier nei til EUs
fjerde energipakke
– ut av ACER!**

**Kontrollen
med krafta**

- Stortingets omstridte vedtak av EUs tredje energipakke i mars 2018 knyttet Norge til EUs energiunion.
- EUs energibyrå ACER skal påse at det er fri flyt i markedet, og kan treffe bindende vedtak for å håndheve EU-regelverket. For Norges del er det EØS-tilsynet ESA som formelt treffer vedtakene, som skal gjennomføres i Norge av Reguleringsmyndigheten for energi (RME). RME er uavhengig av norske myndigheter.
- EUs fjerde energipakke betyr færre muligheter for nasjonal styring og mer suverenitetsavståelse.

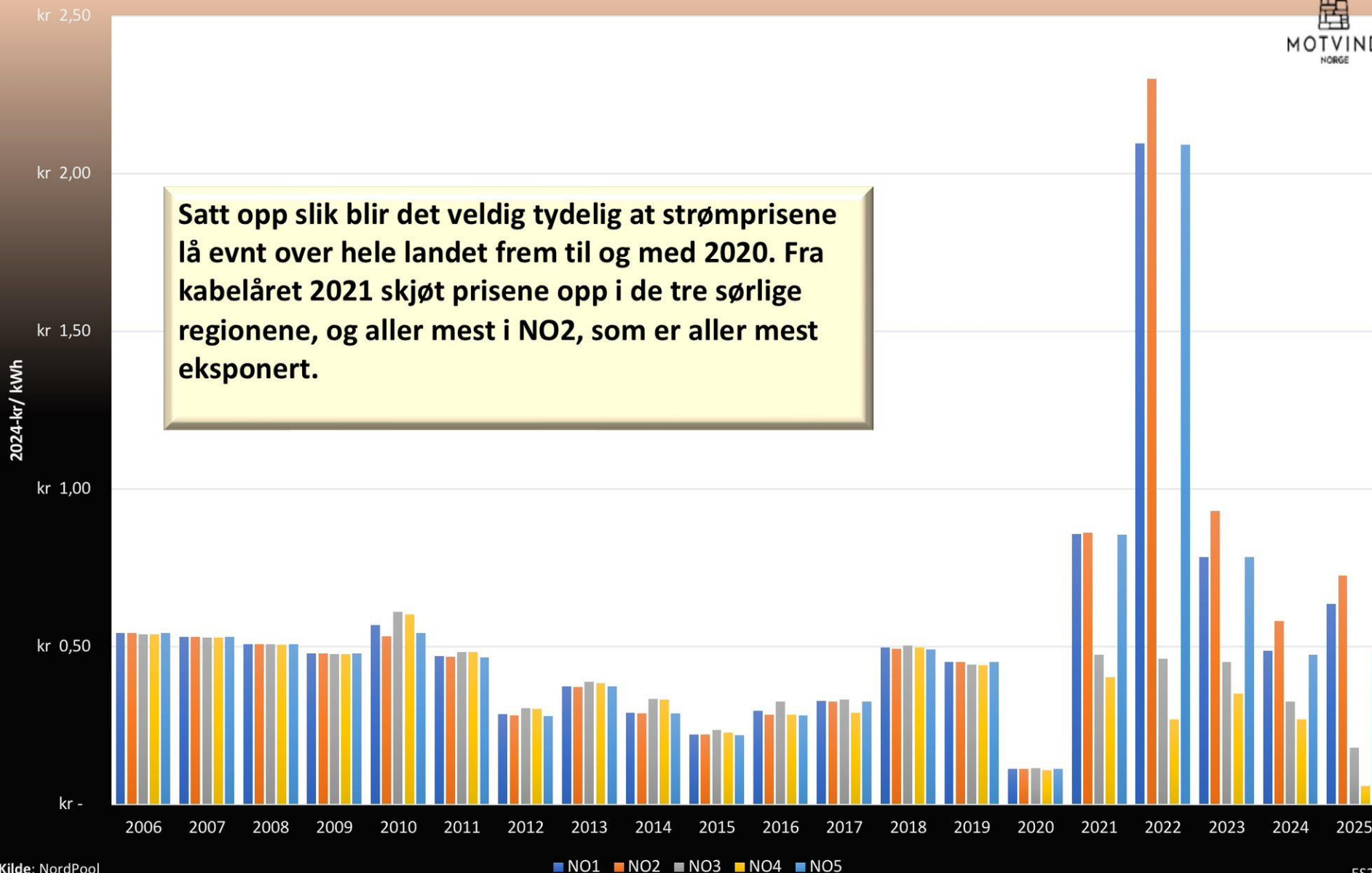

EUs energibyrå ACER har hovedkontor i Ljubljana i Slovenia. (Foto: ACER.)

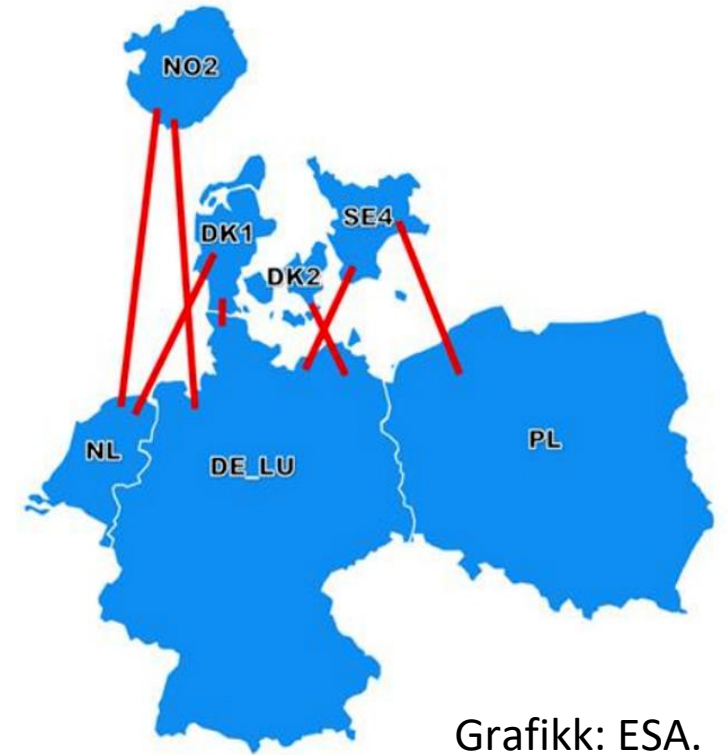
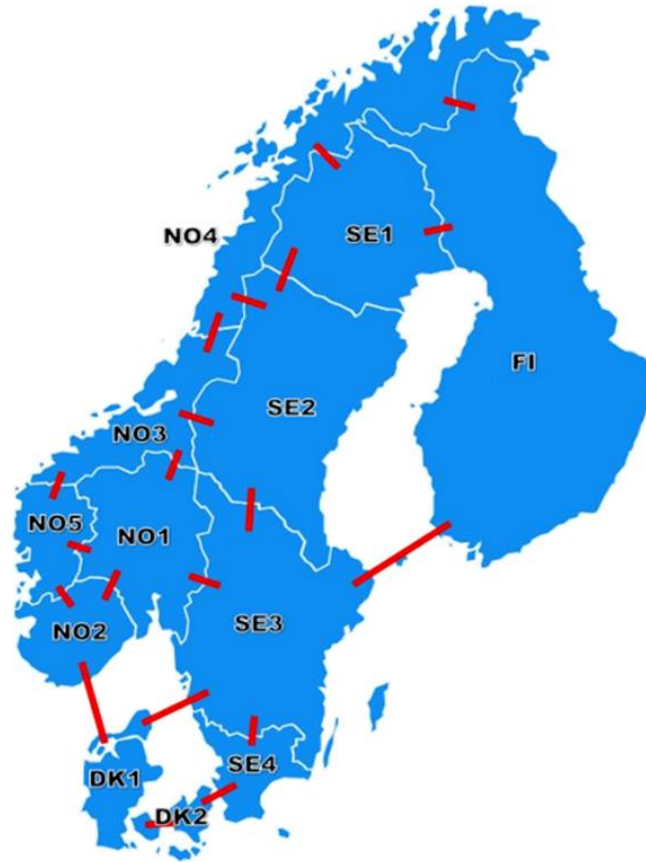
Kostbar kopimaskin. 55 millioner kroner for å kopiere kopier fra ESA og ACER ...

Inflasjonsjusterte strømpriser 2006-2025

- Gjennom vedtak fra ACER/ESA/RME er Norge del av ikke bare den nordiske kapasitetsregionen (til venstre), men også Hansaregionen (til høyre, prisområdet NO2).
- Klimavennlig strøm eksporteres ut av Norge fordi strømmen pålegges å være en vare som alle andre.

Grafikk: ESA.

Energipakke 4

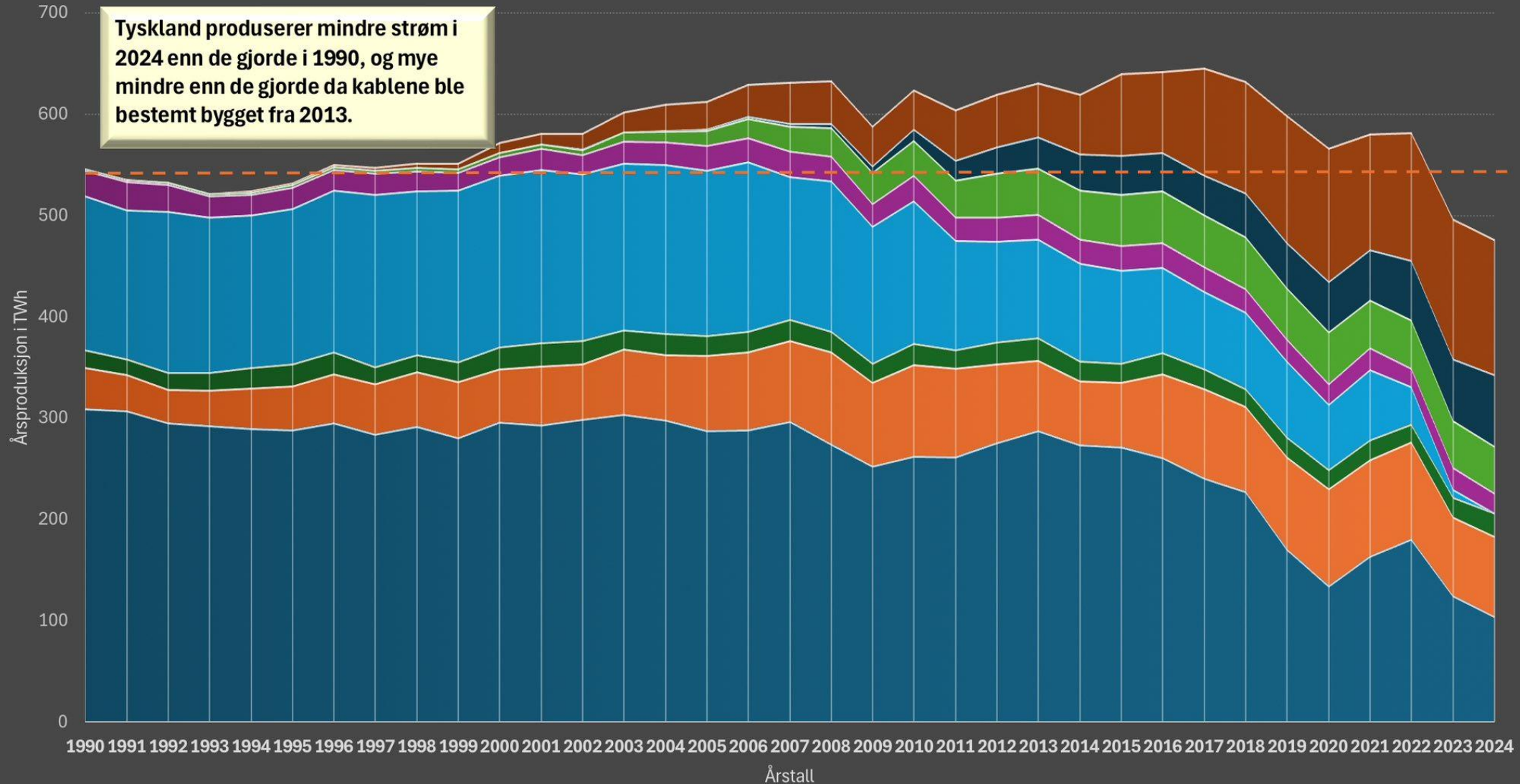
- Den reviderte ACER-forordningen (2019/942)
- Den revidert elektrisitetsforordning (2019/943)
- Det reviderte elmarkedsdirektivet (2019/944)
- Forordning om beredskap i elektrisitetssektoren (2019/941)
- Forordning om styringssystem for energiunionen (2018/1999)
- **Fornybardirektivet (2018/2001)**
- **Bygningsenergidirektivet (2018/844)**
- **Energieffektiviseringsdirektivet (2018/2002)**

Tysk el-produksjon 1990-2024

Kullkraftverk Gasskraft Vannkraft Kjernekraft Oljekraftverk Annen fornybar Solkraft Vindkraft

Tyskland produserer mindre strøm i 2024 enn de gjorde i 1990, og mye mindre enn de gjorde da kablene ble bestemt bygget fra 2013.

Kilde: Our world in data

ES25

NATIONEN

Dette huset kan stemples som klimaversting av EU

Nationen.no 03.04.23

«...ACERs myndighet i den nye forordningen ikke lenger er avgrenset til kun å innebære en tvisteløsningsfunksjon, men nå også inneholder en viss regulatorfunksjon».

**Henrik Bjørnebye, *Hva betyr EUs ren energi-pakke for Norge*,
Norsk klimastiftelse, rapport nr. 03/2020, side 26.**

[Les den digitale utgaven av Energiteknikk her](#)

Illustrasjonsfoto: Tomas Ärlemo/Svenska kraftnät

Acer nekter Sverige å strupe mellomands-forbindelser

Svenska krafnet får ikke flytte flaskehalsene til grensen.

Øyvind Zambrano Lie

TORS DAG 27. OKTOBER 2022 - 16:03

Arctic Swedish mine poses threat to indigenous Sami

Sami culture and language is intricately linked to reindeer herding (Photo: [Wikipedia](#))

OPINION

What even is economic resilience — and does it matter?

12. MAY, 11:28

GDP is an unreliable indicator of economies' capacity to thrive in times of change. And the over-reliance on GDP won't get our economies on track to meet environmental and social goals when crises hit.

Kappløp om kritiske råvarer

Foto: A. Budimann /
European
Environmental Bureau

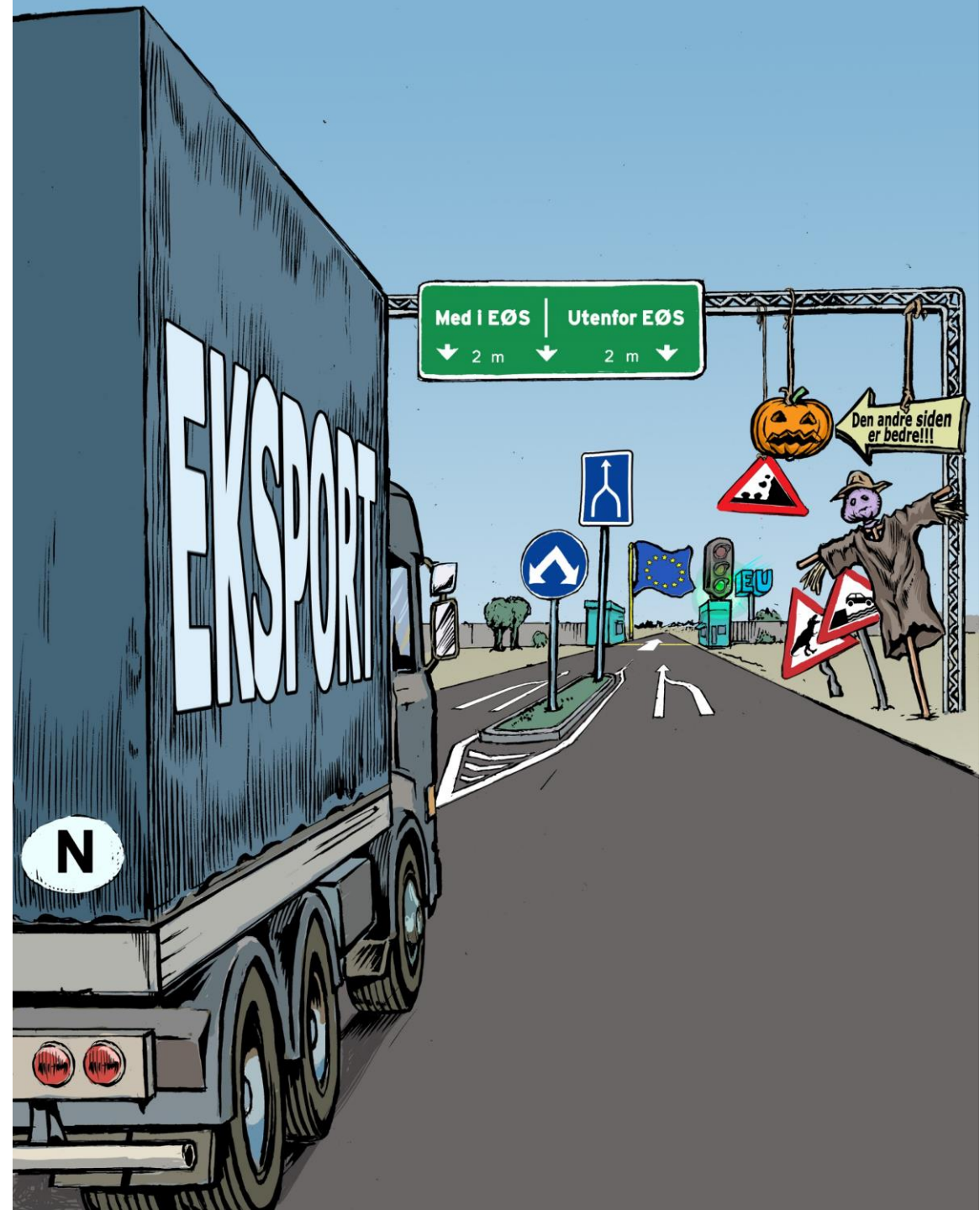
neitileu.no

facebook.com/NeitiIEU

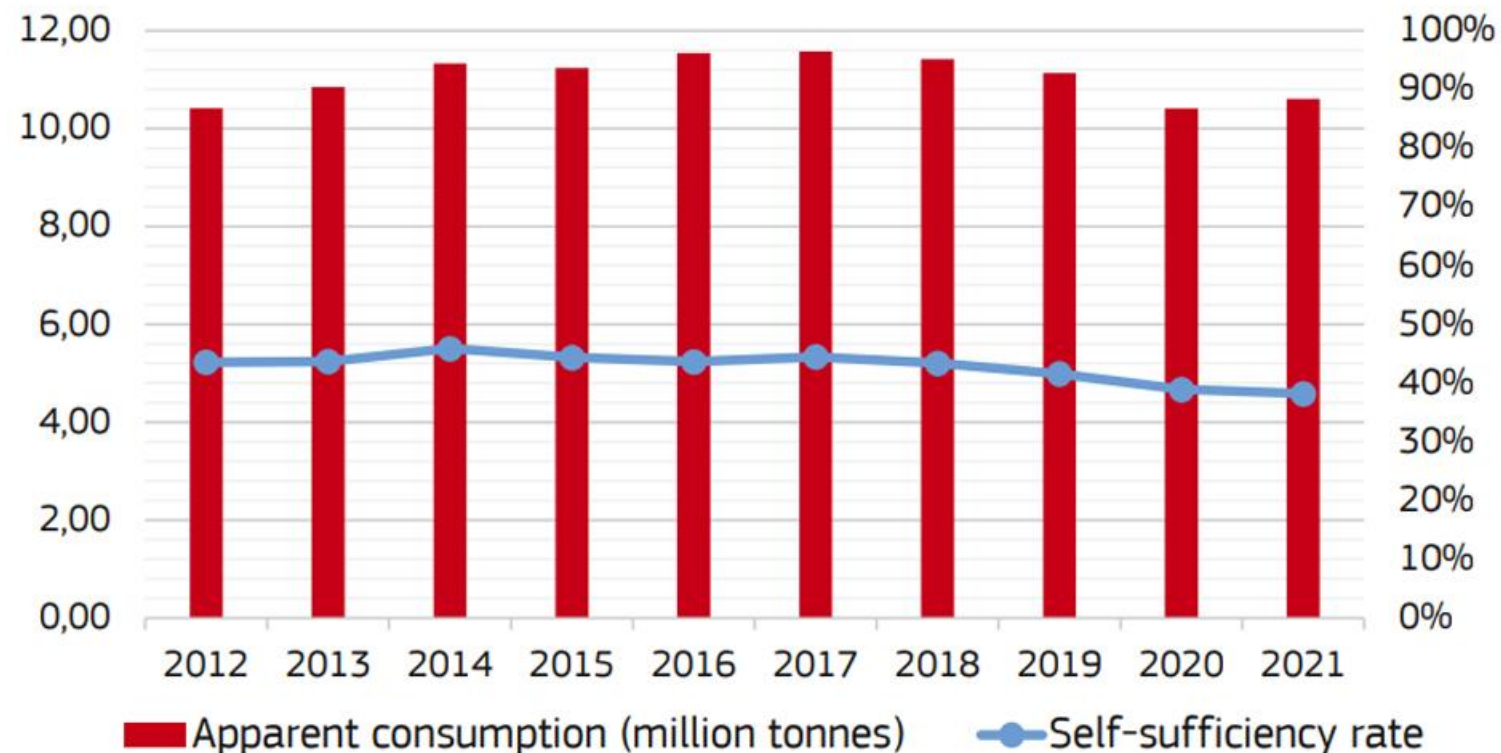

Norge handler med EU

Tegning: Jørgen Bitsch

EU er avhengig
av å importere
både energi og
sjømat fra Norge.

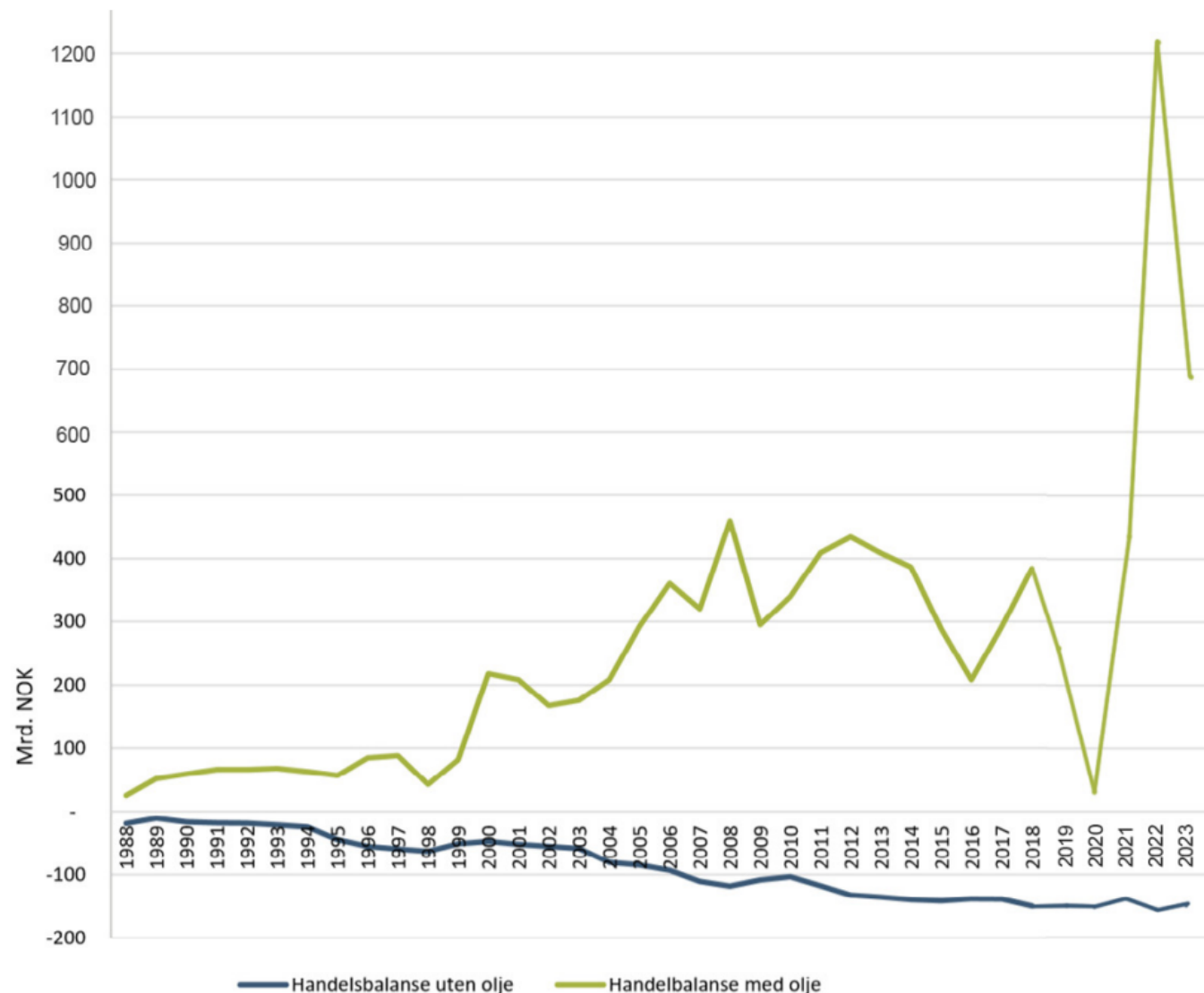

EUs forbruk og selvforsyningsgrad av sjømat.

Kilde: The EU Fish Market 2023.

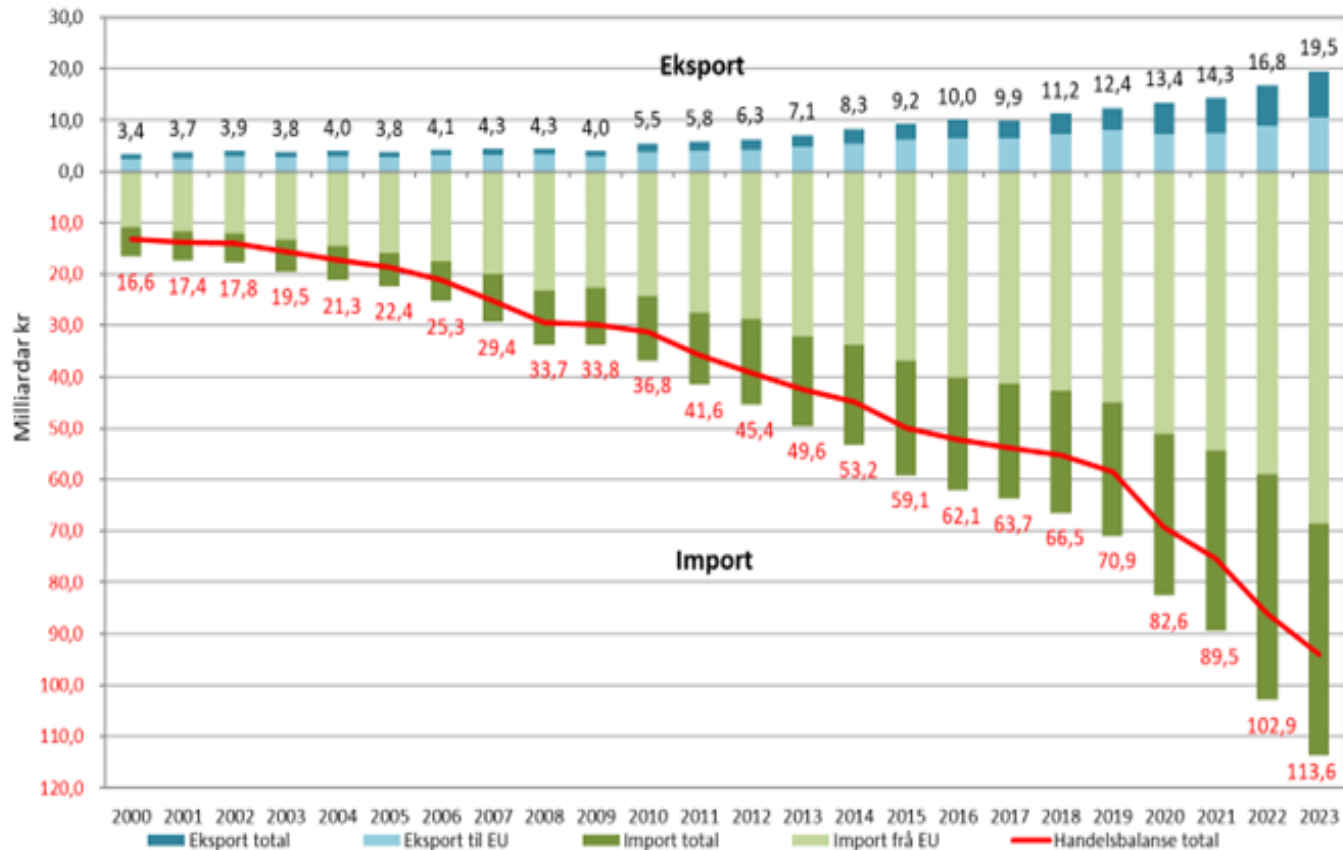
Handels(u)balanse

- Handelen med fastlandsvarer med EU viser et årlig underskudd for Norge mellom 120 og 160 milliarder kroner de siste ti årene.
- Norge importerer dessuten mer tjenester fra EU enn vi eksporterer.

Norges handels-
balanse mot
EU med og
uten olje-
baserte
produkter
(milliarder
kroner).
Kilde: SSB.

Norsk landbruksvarehandel

AgriAnalyse/Landbruksdirektoratet/SSB

Import og eksport av landbruksvarer fra 2000 til 2023.

Kilde: AgriAnalyse/Landbruksdirektoratet/SSB (2024). Basert på utenrikshandelen fra SSB med varer, etter varenummer (HS).

- Uthulingen av tollvernet og økt import av landbruksvarer fra EU fører til mindre verdiskapning knyttet til norsk landbruk.
- EØS-avtalen setter arbeidsplasser i spill.

Handel og samarbeid uten EØS?

- Dersom EØS-avtalen sies opp, skal handelsavtalen som ble inngått mellom Norge og EU før EØS igjen regulere handelen. Den sikrer tollfrihet for norske industrivarer til EU.
- Siden Norge ikke er og aldri har vært del av EUs tollunion, blir tollkontrollene som i dag.
- For fersk eller kjølt laks, som er den fisken Norge eksporterer mest av til EU, vil tollen være uforandret: 2 prosent.

Turbulens om toll

Nrk.no 25.07.25

Eide om EU-toll: Meiner Noreg ikkje skal bli omfatta

I eit brev til EØS-landa skriv EU at dei vil foreslå toll som vil kunne ramme norsk industri. Regjeringa jobbar for at Noreg ikkje skal bli omfatta av EUs vernetiltak, seier utanriksministeren til NRK.

Espen Alnes
Journalist
+ 3 til

Publisert 25. juli kl. 09:23
Oppdatert 25. juli kl. 15:05

Trump-tollen: Norge har langt dårligere vilkår enn EU

Nye opplysninger til DN viser at Norge har blant Europas dårligste tollvilkår med USA. Bare Serbia, Bosnia-Hercegovina, Moldova og Sveits kommer verre ut av det.

Statsminister Jonas Gahr Støre var fornøyd etter besøket hos Donald Trump i Det hvite hus tidligere i år. Men den amerikanske presidenten har ikke gått ved dørene i tollforhandlinger med Norge i tiden etterpå. (Foto: Per Thrana)

DN.no 07.08.25

«Daddy» Trump ydmyker EUs vettskremte ledere

Ydmykelsen av Ursula von der Leyen i Skottland er total. Trump vant. EU tapte. Han skal ikke betale noe. Vi skal betale alt. Han kan le hele veien til banken, skriver David Trads.

Kronikk

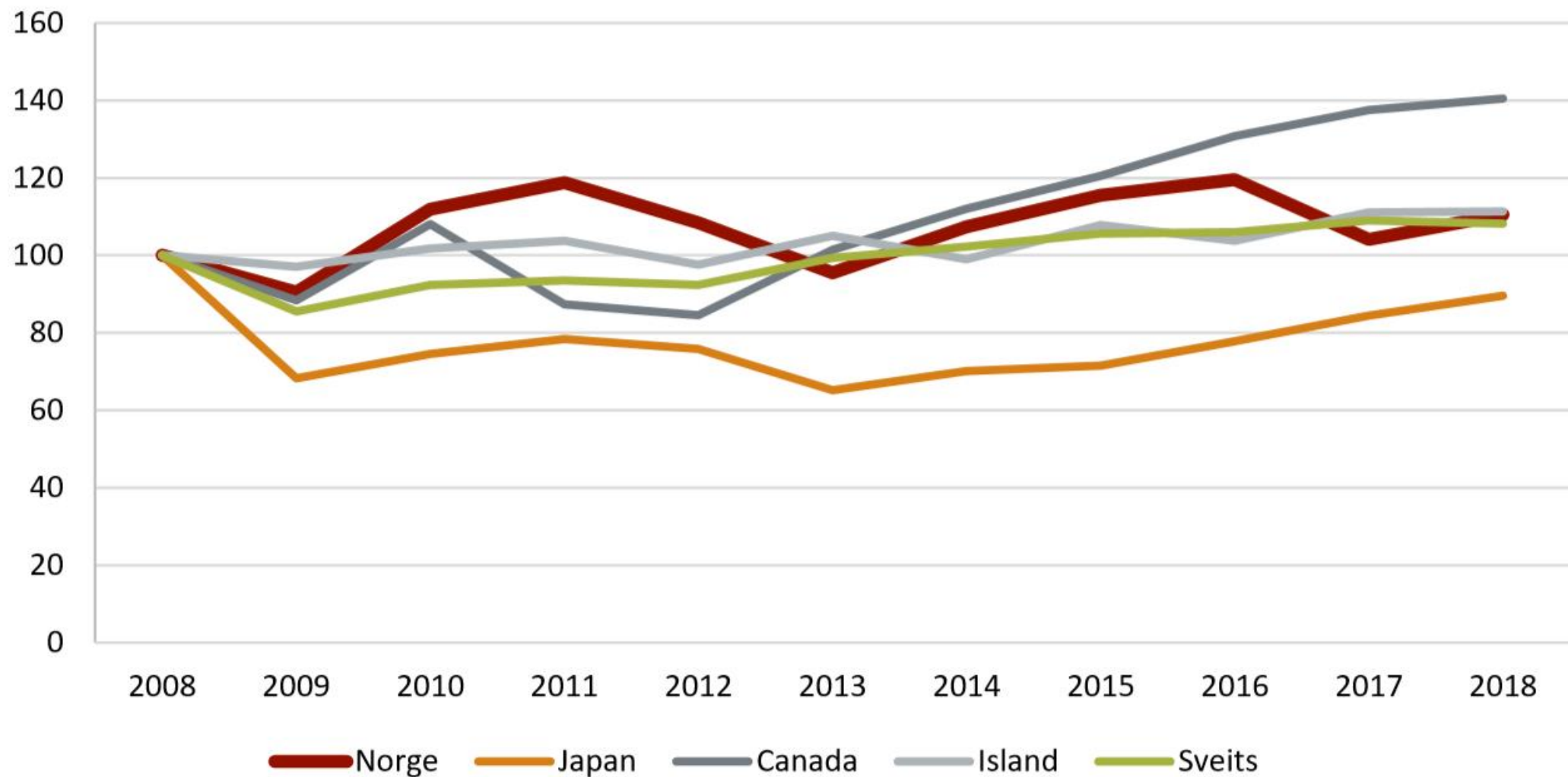
David Trads
Journalist, forfatter
og kommentator

«Mark Rutte, forsvarsalliansens generalsekretær, bøyde seg helt ned i støvet og kalte patetisk nok Trump for «daddy». Ursula von der Leyen, EU-kommisjonens president, nøyer seg med å ligne et lite lam, som er glad for at den siklende løven i det minste ikke sluker henne rått», skriver David Trads. Foto: Evelyn Hockstein / Reuters / NTB

Altinget.no 29.07.25

Ulike handelsavtaler med EU

Indeksert utvikling i vareeksport til EU i volum, uten olje.
Basisår 2008=100. Kilde: Menon Economics / EU-kommisjonen.

www.neitileu.no

*Takk for
oppmerksomheten*